

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 5. 4. 2007

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- bere na vědomí kontrolu úkolů z minulé schůze,
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze,
- doporučuje radě městyse zástupce do rady školy v tomto pořadí:

RNDr. Machát, MVDr. Mareček, p. Suchánek, p. Kostelecká, p. Večeřa, Mgr. Smrček, Mgr. Smrčková,

- schvaluje výroční zprávu Technických služeb Budišov s.r.o za léta 2004, 2005 a 2006 a hospodaření v lesích za rok 2006,

- schvaluje na základě znaleckého posudku znaleckého ústavu MONTEKALA, s.r.o. podání podnětu k prošetření podezření z trestné činnosti osoby Ing. Řičáře, o.p. s. Bono Publico,

- bere na vědomí dopis z Ministerstva pro místní rozvoj Praha a navrhuje pokračovat v plnění projektu „Obnova památkově chráněných objektů za účelem turismu na Třebíčsku“,

- pověřuje správní radu BONO PUBLICO, o.p.s. a radu městyse, aby dále pokračovaly v tomto projektu,

- schvaluje rozpočtové úpravy k 31. 12. 2006

- neschvaluje prodej pozemku p. č. 4527/2 vzhledem k tomu, že v dané lokalitě vedou inženýrské sítě,

- ukládá Ing. Dokulilovi seznámit s výsledkem jednání zájemce o koupi pozemku,

- schvaluje prodej pozemku p.č. 3524/79 za cenu obvyklou v této lokalitě tj. 125,- Kč/m²,

- bere na vědomí žádost o koupi pozemku p.č. 598/1 o výměře 200 m² u rekreační chaty č. e. 86 v lokalitě Pyšelák,

- ukládá Ing. Dokulilovi posoudit tento prodej a podání zprávy do příštího jednání zastupitelstva,

- schvaluje návrh organizačního řádu Městyse Budišov,

bere na vědomí zprávu p. Matouška o konání valné hromady svazku VaK.

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta, v. r., Petr Piňos, starosta, v. r.

Příprava stavby kanalizace a ČOV pokračuje

„Občan, který od 1. ledna 2008 neuvede svůj septik do souladu s požadavky vodního zákona, může dostat až padesátitisícovou pokutu.“ Takto anebo obdobným způsobem uvádí denní tisk informace k vypouštění odpadních vod.

Občany Budišova, které by snad vyděsil termín 1. 7. 2007, což je termín podání žádosti o povolení vypouštění vod ze septiků, mohu uklidnit. Vypouštění vod ze septiků do kanalizace v Budišově je záležitostí městyse.

Zastupitelé se na jednáních pravidelně zabývají postupem přípravy výstavby kanalizace a ČOV a podnikají kroky potřebné k tomu, aby stavba byla realizována. V současné době je dokončena projektová dokumentace a probíhá stavební povolení.

Chtěl bych upozornit, že nová kanalizace bude **SPLAŠKOVÁ** a nebude možné, aby do ní byly vypouštěny splaškové vody ředěné vodou dešťovou. Dešťová voda bude odváděna současnou kanalizací.

Celý proces „kanalizace“ není jednoduchý pro zastupitelstvo a nebude jednoduchý ani pro majitele nemovitostí. Každá přípojka bude muset mít stavební povolení, než bude provedena. Počítáme s pomocí Technických služeb, a to jak při přípravě, tak i při vlastní realizaci.

Rudolf Matoušek

ZPRÁVY

Sociální dávky

Z Budišova od 14. dubna 2007 pochází hudební CD! To mohli zjistit návštěvníci koncertu skupiny Sociál Band v budišovském kulturním sále. Předskokani Kiss Revival uvedli památný koncert skupiny, jejíž složení není budišovským neznámě. Někteří z nich jsou ostatně často vidět na různých akcích zejména pro děti.

Atmosféra v sále při „křtu“ cédéčka (což proběhlo již po půlnoci) byla nepopsatelná a skupina se uvedla v nejlepší světlo. Příznivci mírně tvrdého rocku mají v Budišově co poslouchat.

CD si každý může zakoupit a tak posoudit kvalitu skupiny. Doufejme, že Romualdo (Roman Klíma), Carlos (Karel Kosielski), ipepi (Josef Šabacký), Vjerka (Věra Šabacká) a Mr. Big Thumb (Tomáš Kosielski) ještě zdaleka neřekli poslední slovo.

Ladislav Dokulil

Zleva Mr. Big Thumb, Carlos, ipepi, Romualdo a Vjerka

Hospoda Na mýtince v Budišově

S touto hrou Ladislava Smoljaka a Zdeňka Svěráka k nám přijelo 21. 4. 2007 Divadlo Jára Pokojského.

Na samém začátku se mohli diváci v rámci semináře cimrmanologů seznámit s osudem operety Proso, se kterou se Jára Cimrman zúčastnil soutěže, jež byla vypsaná u příležitosti zahájení vídeňského Riesenhradu. Mnozí z diváků, i když texty znali a v duchu si je s herci přefíkávali, se přesto neubránili smíchu. Dalo se předpokládat, že to samé se bude dít během samotné hry Hospoda Na mýtince.

Nestalo se tak hned. Diváci se museli nejprve vyrovnat s tím, že představitelé jednotlivých rolí jsou na invalidních vozících, nikoli z recese, ale ze zdravotních důvodů. Tento problém nakonec vyřešili svými výkony samotní herci. Představitel hostinského vlastnil dar, který je přáním každého herce – silný hutný hlas. Svoji partii rozehrál tak bravurně, že hrabě Ferdinand von Zepellin, ocitnuvší se v hostinci po poruše své vzducholodí, vstoupil do již dobře rozehrané hry. I on se své role zhostil dobře a to již vjížděl na scénu uprchlý vězeň Kulhánek. Ten měl svoji pozici těžší o to, že musel překonávat ještě handicap řeči. Výsledkem této snahy byl, i přes to, že se diváci museli maximálně soustředit, aby mu mnohdy rozuměli, neutuchající smích. Nebyl to však jenom smích. Při jeho vyznání milované Růžence diváci v sále ani nedýchali a byli dojati.

Není zde prostor na rozebírání jednotlivých scén. Z mnohých snad jedna. V jedné chvíli vyzve Kulhánek hraběte, aby byl ticha. Ten ho uposlechne a oba dlouhou chvíli jen tiše sedí. Kulhánek po upití piva zkržlí ruce a jen občasným pohybem prstů rozesmává diváky až k pláči.

Tvrdit, že šlo vozíky na scéně přehlédnout, by nebyla pravda. Na druhé straně se celému souboru podařilo propojit vše tak, že se diváci mohli soustředit na samotnou hru, aniž by je pohyb herců na vozících rušil, a v tom spatřují největší úspěch Divadla Járy Pokojského při jeho vystoupení v Budišově.

Karel Pavlíček

Čarodějnice přišly pěšky

Letos, oproti minulým rokům, krasavice, jimž patří poslední dubnový den, nepříjely na kolech ani koňmi ukrytých pod kapotou, ale prostě přišly pěšky Pod Hrázku, která je již netrpělivě očekávala.

Čekat se vyplatilo. Čarodějnice se šarmem jim vlastním přinesly ve svých hábitech legraci a dobrou náladu. Ty byly vlastní i dvojici konferenciérů, kteří se ze všech sil snažili (nutno dodat, že úspěšně) převést krasavice přes všechna úskalí, ke kýžené metě Miss 2007. Vedle odborné poroty se na volbě aktivně podíleli vzhazováním fazolí do kelímku s čísly i diváci, kteří se dobře bavili. Miss byly nakonec zvoleny dvě (odbornou porotou jedna a diváky druhá).

V samotném závěru byl již citelný chlad, který šlo zahnat ohnivou polévkou nebo opékáním špekáčků u nedalekého ohně. Došlo k pečlivému sebrání všech fazolí, a to proto, aby jejich zasazením do země a podzimním sběrem mohlo dojít k předání pomyslné štafety již zmíněné dobré nálady a pohody.

Svojsíkův závod 2007

V sobotu 12. května 2007 uspořádalo středisko Junáka Budišov v krásném okolí naší obce Základní kolo Svojsíkova závodu skautů a skautek. Ten bývá pořádán jednou za dva roky a patří k nejvýznamnějším akcím skautského kalendáře. Byli jsme proto rádi, že pořádáním letošního Základního kola na našem okrese bylo pověřeno právě naše středisko.

Letošního ročníku se zúčastnil dlouho nevídaný počet účastníků. Celkem bylo řádně zaregistrováno 13 hlídek v kategorii skautek a 6 hlídek v kategorii skautů. Když připočítáme dvě chlapecké hlídky, které soutěžily mimo oficiální pořadí, při počtu členů

v hlídce 5 až 7, dostaneme více než 130 účastníků z Budišova, Třebíče, Moravských Budějovic, Jemnice, Velkého Meziříčí a z Pelhřimova.

Slavnostní zahájení závodu proběhlo v 9 hodin na Věteráku u Myslivecké chaty. Účastníky přivítal vůdce střediska br. Milan Boček–Bobr, předseda Okresní rady Junáka v Třebíči br. Zbyněk Nejezchleba–Stoupa, starosta městyse Budišova p. Petr Piňos a velitel závodu br. Martin Lisý–Sisel. Slavnostní nástup pak byl zakončen skautskou hymnou.

Po krátké pauze, ve které proběhly poslední přípravy zúčastněných hlídek, již nastal ostrý start do závodu. Každá hlídka obdržela průvodku a mapu, ve které měly zakreslenou polohu čtrnácti kontrolních stanovišť. Zde na ně čekaly více či méně náročné úkoly ze skautské praxe, ale hlavně z praktického života. Všechna stanoviště byla přichystána tak, aby soutěžící museli předvést své znalosti a dovednosti při reálných úkolech či v modelových situacích. Závod byl odstartován hromadným startem všech hlídek. Čas na trati nebyl hodnocen, závod byl omezen časovým limitem šesti hodin. Hlídky neměly nijak stanovenou pořadí, ve kterém by musely jednotlivá stanoviště procházet. Taktiku do závodu si mohly stanovit libovolně, jedinou povinností bylo uvaření oběda.

Pojďme si nyní ve stručnosti projít trasu závodu. Pokud se hlídky rozhodly vyrazit směrem k Brdcům, první dvě stanoviště byla umístěna na kraji lesa pod Zrádným kopcem. Tady absolvovaly jednak stanoviště „Domácí práce“, kde přišívaly knoflíky, poznávaly koření a pochutiny podle vůně, kluci vyráběli z pásoviny podložku, holky třídily prádlo na praní. Hlavní atrakcí této kontroly bylo přebalování panenky, což zejména v podání kluků byla podívaná k nezaplacení... Kousek vedle se pak nacházelo stanoviště „Společenské chování“, kde hlídky předváděly, jak správně projít dveřmi do

restaurace či divadla, připravovaly tabuli pro romantickou večeři pro dva a jedly banán dle zásad etikety... Taky jsem zpočátku nechápal, ale bylo to zajímavé i poučné.

Odtud trasa závodu vedla dolů na louku pod rybníčkem Hastrmánkem. Tady byla část s tábornickými dovednostmi. Každá hlídka musela uvařit oběd z předem objednaných a připravených potravin a prakticky předvést svoji šikovnost při stavbě stanu či řezání dřeva.

Podél cesty dál do lesa pak následovala stanoviště „Cyklistika“, „Balancování“ a „Třídění odpadu“. Na stanovišti „Cyklistika“ byly tři dílčí úkoly: smontovat částečně rozebrané jízdní kolo a projet předepsanou trať, sestavit káru včetně přidělení jednoho kola a zodpovědět test z pravidel silničního provozu. Také kontrola „Balancování“ měla dvě části. Asi nejtěžším úkolem celého závodu byla tzv. „Lanová koza“. Hlídka se musela udržet na kládě o průměru třicet centimetrů a délce asi tři metry, zavěšené mezi čtyřmi stromy, přičemž na ní musela stát. Druhá část úkolu byla inspirována televizní soutěží Bludiště. Na desce o průměru 2 m museli soutěžící dostat dřevěné koule do děr příslušných barev. Na posledním stanovišti v tomto úseku bylo úkolem rozřídít 20 různých odpadků do kontejnerů příslušných barev. Odtud trasa vedla pěšinou dolů k soutoku dvou potoků těsně nad Novým rybníkem. Zde bylo stanoviště „Byrokracie“, které nejvíce zaujalo přítomné zástupce naší radnice. Zdánlivě snadný úkol, vyplnit tři formuláře, by ale zamotal hlavu i nejednomu dospělému člověku.

Na hrázi Nového rybníka byly připraveny „Krizové situace“, kde museli soutěžící předvést, jak si poradí s hořícím olejem na pánvi, vysvětlit, jak by v případě nehody hasili hořícího člověka a jak se správně chovat při bouřce v přírodě. Za odměnu si pak mohli vyzkoušet hašení s pěnovým hasícím přístrojem. Odtud pokračovali cestou nad

Kundelov, kde je čekala zkouška zručnosti, tzv. „Házecí štafeta“, ale hlavně „Autobusové nádraží“. Pomocí 10 „stojanů“ s jízdním řády, zde bylo vytvořeno prostředí reálného autobusového nádraží, kde si musely jednotlivé hlídky najít svůj spoj do zadaného cílového bodu. Věrnou iluzi dokreslovala dvojice zmatených, bloudících důchodců v podání hvězd místního ochotnického souboru, dua „Drahoš & Luboš“.

Poslední čtyři kontroly byly umístěny v údolí nad Kundelovským rybníkem. První z nich byla na ostrůvku nově vybudovaného rybníka Motouz, kam se soutěžící museli přepravit na připravených pramicích. Na ostrově je čekal „Kvíz“, ve kterém bylo třeba, aby na zadané otázky odpověděli všichni členové hlídky shodně. U mostku mezi Motouzem a Skalkou probíhala „oblíbená“ skautská disciplína – busola.

Na hrázi rybníku Skalka bylo jedno z nejzajímavějších stanovišť – „Zdravověda“. Na tom není samo o sobě nic zvláštního, ale byl zde simulován pád ze skály pomocí figurantů, kteří byli namaskováni opravdu věrohodně. Při pohledu na ně člověk nevěděl, zda padali ze Sněžky nebo absolvovali nějaké „přátelské pošťuchování“ mezi fanoušky Sparty a Baníku...

A dostáváme se k poslednímu stanovišti, které se jmenovalo „Poznávání rostlin“. Soutěžící dostali kartičky s dvaceti písmeny. Ke každému z nich museli najít buď kvetoucí kytičku, nebo dřevinu.

Nutno podotknout, že ne všechny hlídky zvládly v časovém limitu absolvovat všechna stanoviště a splnit i tzv. „Průběžný úkol“ – pomocí sádry odlít otisk živého tvora. V 15.30 se totiž musely hlásit v cíli závodu, který byl na nádvoří zámku. Zde bylo připraveno

podium, na kterém měly hlídky předvést připravené scénky na téma – „Pověst či legenda z historie Vaší obce či města“. Bohužel, ženoucí se bouře nás zahнала do tělocvičny. I tak byla předvedena řada zajímavých vystoupení, mezi kterými se neztratily ani domácí hlídky. Myslím, že místní ochotníci mají z čeho vybírat...

Podle ohlasů soutěživých, rozhodčích a pomocníků si dovoluji tvrdit, že se nám podařilo připravit zajímavý a atraktivní závod, který se líbil. A tak by se dalo říci, že vlastně zvítězili všichni, kteří se zúčastnili, a že výsledné pořadí ani nebylo tak důležité. Ale protože ve hře byl i postup do Krajského kola, kam podle počtu přihlášených hlídek postoupily první dvě chlapecké hlídky a tři dívčí hlídky, bylo třeba rozdělit přítomné na ty úspěšné a na ty ještě úspěšnější, předat ceny vítězům a všem účastníkům pamětní hrníčky s logem závodu.

V kategorii skautů bylo pořadí následující:

1. Warsong, Přístav vodních skautů "Žlutá ponorka" Třebíč
2. Orli I., středisko Moravské Budějovice
3. Bobříci, středisko Budišov
4. Orli II., středisko "Srdíčko" Třebíč
5. Ježci, středisko Jemnice
6. Tygříci, středisko Pelhřimov

Budišovské skauty v závodě úspěšně reprezentovali bratři: rádce – Martin Karas, Roman Rouchovanský, Marek Hort, Štěpán Mareček a Aleš Nováček.

V kategorii skautek bylo pořadí následující:

1. Pampelišky, středisko „Srdíčko“ Třebíč
2. Lišky, středisko Moravské Budějovice
3. Bojovnice, středisko Budišov
4. Mušketyřky, Přístav vodních skautů „Žlutá ponorka“ Třebíč
5. Mateřidoušky, středisko „Srdíčko“ Třebíč
6. Freecoolini, středisko Pelhřimov
7. Chrpy, středisko „Srdíčko“ Třebíč
8. Karcoolky, středisko „Srdíčko“ Třebíč
9. Kobylky, středisko Budišov
10. Rosničky, středisko Moravské Budějovice
11. Ostružňáci, středisko „Srdíčko“ Třebíč
12. Žabky, Přístav vodních skautů „Žlutá ponorka“ Třebíč
13. Myšky, středisko Jemnice

Hlídku Kobylek tvořily sestry Sabina Klímová, Dominika Nováčková, Míša Hortová, Lucka Komínková, Petra Talábová a Draha Maloušková. Naše „naděje“ pod dohledem Drahy Malouškové odvedly při prvním startu výborný výkon a v dalších letech určitě budou atakovat „medailové“ pozice.

Hlídku Bojovnic ve složení Květa Robotková, Markéta Jarošová, Kristýna Robotková, Dana Jašková, Karolína Maloušková, Alena Brychtová a Aneta Pavlišová si po výborném výkonu zajistila postup do krajského kola, které se uskuteční 16.–17. června v Dobré nad Sázavou. Gratulujeme děvčatům k postupu a přejeme hodně úspěchů. O průběhu krajského kola Vás budeme informovat v příštím čísle Zpravodaje.

Dovolte mi prosím, abych závěrem poděkoval všem, kteří se ať už přímo či nepřímo podíleli na realizaci celé akce: našim současným i bývalým členům, skautům z ostatních středisek, rodičům a celé řadě našich spoluobčanů, kteří nám pomáhali a vycházeli ochotně vstříc. Bohužel, není možné je zde všechny vyjmenovat, protože seznam by byl opravdu dlouhý a nerad bych někoho opomněl. Chtěl bych ale poděkovat Mysliveckému sdružení Budišov za zapůjčení chaty na Věteráku, zástupcům Základní školy za umožnění ubytování v tělocvičně ZŠ a Lesním školkám Budišov za zapůjčení traktoru.

Poslední velký dík patří sponzorům, kteří věnovali hodnotné ceny pro všechny zúčastněné. Konkrétně je třeba jmenovat Městys Budišov, Ochotnický divadelní spolek v Budišově, AGROBAZAR MĚŘÍN – p. Jiří Schreiber, KAMNÁŘSTVÍ – p. Jaromír Lázníčka z Měřína, Kovošrot VRAKON – p. Miloš Hladík ze Stránecké Zhoře.

*Za středisko Junáka Budišov velitel závodu
Ing. Martin Lisý–Sisel*

Devatenáct průvodců na budišovském zámku

Vy pracujete jako průvodkyně na zámku? – to by mě bavilo, člověk se pěkně obleče a během výkladu se na návštěvníky příjemně usmívá, pomalounku prochází z jedné místnosti do druhé a na konci sklídí poděkování a někdy dokonce i potlesk – jako na divadle. Tak to si myslí ti, kteří to nikdy nezkusili.

Žáci budišovské školy ale dobře vědí, že každý chlebiček má svoji kůrku. Tou kůrkou, kterou musí průvodce na budišovském zámku překousnout, je obrovské množství informací. Ty musí nastudovat, uložit do paměti a během výkladu předat návštěvníkovi zpracované v úhledném balíčku, převázaném mašličkou, upletenou z humoru a žertování, neboť návštěvník je zhyčkaný a nespokojí se s pouhými fakty, ale chce svoji třešničku na nedělním zákusku. A ty se čín, průvodkyně!

Sedící zleva: Jana Pavlíčková, Marcela Šulová, Kristýna Bačáková, Romana Chybová,
Denisa Berkvová

Stojící zleva: Veronika Pavelová, Simona Mejzlíková, Drahomíra Maloušková,
Barbora Pavlatovská, Miroslav Rybníček, Jaroslav Řehořka, Denis Jindra,
Lucie Doležalová, Marie Krátká, Lucie Slabá, Šárka Švihálková, Silva Roubínková,
Veronika Mrňová, Marcela Karasová

A my se činíme. Ale 19. května se nás činilo hned devatenáct. Na Den muzeí jsem ani letos (i když asi naposledy) neporušila již letitou tradici – průvodcování žáků naší školy.

Ještě v době, kdy jsem prováděla na zámku sama, jsem se rozhodla pro tento experiment a čas ukázal, že to byl dobrý nápad. Děti práce baví a na roli průvodců se připravují několik týdnů s velkou pečlivostí. Každoročně naše řady doplňují nováčci, ale mám i ustálený tým „ostřílených borců“. Vlastně bych měla vzhledem k feminizaci našich řad užít vhodnější výraz pro slečny – Míreček a Denis prominou. Některé průvodkyně se mnou pracují už šestou sezónu, mezitím vyšly devítiletka a navštěvují střední školy. Jsem ráda, že se vracejí, vždyť za tu práci dostanou poděkování, zmrzlinu a klíčenku se zvířátkem. Je tu však ještě něco a to se nedá vyčíslit – je to pocit uspokojení z vlastní práce. Ta chvíle, kdy jsou rovni dospělým, ba co víc, jsou jim autoritou a

zdrojem poučení, vyplaví takové množství endorfinů jako skok z mostu na gumovém laně.

Letos endorfiny přímo tryskaly, zámek totiž prošlo za jediný den 338 návštěvníků.

Škoda jen, že si ty endorfiny budeme muset vyplavovat příští rok asi někde jinde.

Jana Pavlíčková

Derniéra Študáků a kantorů

Velice úspěšná hra Jaroslava Žáka patří k budišovské minulosti. Počasí se sice zpočátku tvářilo, že nic nedovolí, ale pak se umoudřilo a realizovalo se opodál, takže nádvoří budišovského zámku mohlo být svědkem úspěšného vystoupení místních ochotníků, kteří bavili nejen obecenstvo, ale místy i sami sebe. Na suflérky tentokrát bylo vidět, takže si aktéři místy dotvářeli text sami, což však rozhodně nebylo ke škodě spontánní zábavy na závěr úspěšné „šňůry“ tohoto představení.

Škoda jen, že diváků bylo méně, než je zvykem, ale ti, co přišli, určitě nelitovali.

Divadlo na nádvoří

Bude těžké najít další náměty, ale věříme, že naši ochotníci dokážou udělat bžundu i na základě jízdniho řádu sobích sprežení na Aljašce. K čemuž jim přejeme tradiční Zlomvaz. (Ale nemusejí to brát jako námět.)

Ladislav Dokulil

Ve víru R'n'R

Děkujeme, příště přijdeme zase

Adopce na dálku

My, žáci budišovské školy, pod vedením p. uč. Jany Janové, jsme se rozhodli adoptovat na dálku dítě, kterému bychom pomohli ve vzdělávání a ke splnění jeho tajných přání. Adoptovali jsme zambijskou dívku Esther Moyo.

Esther má dvě sestry a mentálně postiženého otce. Její matka bohužel zemřela. Po smrti matky se Esther přestěhovala ke své tetě, ale její otec s ní jít kvůli svému zdravotnímu stavu nemohl.

Esther je zdravá, chytrá dívka, která by se jednou chtěla stát učitelkou. Jejím oblíbeným předmětem ve škole je angličtina, mezi její koníčky patří hlavně vybíjení. Esther je přátelská a lehce se přizpůsobuje prostředí. Pokud je doma, pomáhá v domácnosti, např. zametá dům a myje nádobí.

Esther naši pomoc skutečně potřebuje, protože Zambie patří mezi nejchudší země světa.

V roce 1999 téměř 20 % populace (tedy 870 000 obyvatel) žilo s virem HIV a počet úmrtí na onemocnění AIDS v roce 2006 přesáhl 99 000 obyvatel.

Největší část podporovaných dětí tvoří sirotci, kteří, i když bydlí u svých příbuzných, nemají nikoho, kdo by jim platil školné a školní potřeby, kterých není zrovna málo. Všechny děti navštěvují školu *St. Charles Academy*, kde jsou žáci od první až do šesté třídy. Organizují se ale i různé kroužky a doučování z angličtiny, aby děti měly větší šanci získat lepší vzdělání a lépe komunikovat.

Esther Moyo jsme pomohli a stále pomáháme finanční částkou 5000 Kč ročně, která bude využita na zaplacení školného, školní uniformy, školních pomůcek a zdravotnické péče.

Tyto peníze jsme se snažili získat různými prostředky. Velice nám v tomto projektu pomohly peníze za sběr bylin. Další velkou část této peněžní sumy nám pomohli doplnit vánoční andělé, které jsme na Vánočním jarmarku prodávali v naší škole. Někteří obětaví žáci po vyučování vyráběli tyto anděly Vánoc s úmyslem pomoci bezbrannému dítěti.

Nakonec jsme částku společnými silami získali a darovali naší Esther.

Na závěr chceme všichni poděkovat těm, kteří si našeho anděla koupili a zároveň i těm, kteří si anděla nezakoupili, ale přesto přispěli finanční částkou na adopci.

Děkujeme.

Ivica Toufarová

Obrození

*Celý svět utápí se v povrchnosti
a pravých hodnot přestává si cenit.
By vrátily se staré dobré ctnosti,
chci nejdřív sebe, pak i druhé změnit.*

*Jen klasika teď moji mysl poutá,
jen k vážným věcem směřuji mé snahy...
Promiňte, končím. Jdou „Rodinná pouta“,
či vlastně chci říct „Velmi křehké vztahy“.*

Marie Holasová

Pozvánka na primici

*Proto jsem řekl: Zde jsem, abych konal, Bože, svou vůli, jak je u mne v toč knize psáno
Žid 10:7*

S vděčností Bohu
za dar víry a povolání
Vám oznamuji, že

v sobotu 23. června 2007 v 9 hodin
v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně

přijmu z rukou otce biskupa
Mons. Vojtěcha Cikrleho

SVÁTOST KNĚŽSTVÍ

Bohu chci děkovat
za tak velikou milost
společně s Vámi

ve čtvrtek 5. července 2007 v 15.30 hodin
na prostranství Pod Hrázkou v Budišově,

kde bude pod ochranou sv. Gotharda
a Panny Marie Nanebevzaté

PRIMIČNÍ OŠE SVATÁ

Jiří Janoušek, 675 03 Budišov 261
janousek.jiri@email.cz

Pořad bohoslužby a další údaje jsou v příloze.

Po Dalešické přehradě se svezete lodí Vysočina

Lod' Vysočina pro 150 cestujících začne brázdit vodu Dalešické přehrady od neděle 1. července. Právě na tento den se chystá slavnostní zahájení lodní dopravy. Provozovatelem se stane firma Quarter, jejíž lodě vozí cestující po přehradách Orlík a Slapy. Ojedinelou a historicky první akci tohoto druhu pořádá Mikroregion Horácko za podpory generálního partnera Skupiny ČEZ, mediálního partnera HIT Radio Vysočina a kraje Vysočina.

Zahájení lodní dopravy na Dalešické přehradě nabídne návštěvníkům také bohatý doprovodný program. Blízký Dalešický pivovar se postará o občerstvení.

Od Obecního úřadu v Koněšíně mohou návštěvníci od 13. hodiny dojít ke koněšínské pláži, kde se slavnost koná, po dvou trasách. Rodiny s dětmi zřejmě zvolí cestu pohádkovým lesem, ostatní půjdou po značkách, které je dovedou až k cíli. Na pláž dorazí ještě bezejmenná loď v 15 hodin. Farář P. Petr Holý jí požehná a režisér Jiří Menzel pak pokřtí jménem Vysočina. Po krátkých zdravicích hejtmána kraje Vysočina Miloše Vystrčila, ředitele Jaderné elektrárny Dukovany Zdeňka Linharta a senátora Vítězslava Jonáše vystoupí se svým pořadem zpěvák a skvělý vypravěč Pavel Novák. Koncert začíná v 15.30 hodin a potrvá až do 17. hodiny.

Vyhlídkové okružní plavby zahájí od 16. hodiny a poslední jízda skončí ve 21 hodin. Trasa povede z koněšínské zastávky směrem k dominantě Dalešické přehrady Wilsonově skále a zpět na koněšínskou pláž. Pouze v den zahájení lodní dopravy zaplatí dospělí

cestující 70 korun a děti 30 korun. Ceny jízdenek pro další dny a pevný jízdní řád se třemi zastávkami v Kramolíně, Dalešicích a Koněšíně najdou zájemci na adrese

www.dalesickaprehrada.cz.

Jízdní řád počítá i s prostorem pro jízdy na objednávku.

V upomínku na neopakovatelnou akci v dějinách Dalešické přehrady, kterou si rozhodně nenechte ujít, připravují pořadatelé také drobné suvenýry.

SKUPINA ČEZ

Loď v době, kdy byla ještě v rekonstrukci v Podolí u Orlické přehrady

---

Výstava drobného zvířectva

Základní organizace Českého svazu chovatelů Budišov uspořádá ve dnech 11. a 12. srpna 2007 soutěžní výstavu drobného zvířectva o Putovní pohár městyse Budišov.

Výstava bude pro veřejnost přístupná v sobotu od 13 do 18 hodin a v neděli od 8 do 16 hodin.

Josef Dobrovolný

Z HISTORIE

Kněží z budišovské farnosti

V minulém čísle zpravodaje jsme se zmínili o šesti kněžích pocházejících z budišovské farnosti. Díky paní Daně Pavlíčkové se podařilo objevit další.

Prvním z nich je Václav Šula, kněz a národní buditel. Narodil se 25. 9. 1814 v Budišově. Roku 1883 zřizuje nadaci budišovské školy. Jako farář působil v Šitbořicích, kde 9. 1. 1886 zemřel.

V roce 1876 se v Budišově narodil Otton Gaube, který byl na kněze vysvěcen roku 1899.

Dalším z nově zjištěných kněží je Michael Pospíšil narozený 29. 9. 1869, který se později stal radou Biskupské konzistoře. Zemřel 25. 8. v Letovicích a 29. 8. 1943 byl pohřben v Budišově.

Druhým domem, vedle již zmiňovaného Jelínkova, odkud pochází dva kněží, je dům Pavlíčkových č. p. 16. Vedle již zmiňovaného Mons. Mgr. Karla Pavlíčka se v tomto domě narodil roku 1898 jeho jmenovec a zároveň strýc Karel Pavlíček. Na kněze byl vysvěcen 26. 6. 1891 a primici měl 1. 8. 1891 v Budišově. V době Rakousko-Uherska nastoupil jako farář do Niederabsdorfu (dnes v Rakousku). Zde v roce 1950 zemřel a je zde také pochován.

Náhrobek a kostel v Niederabsdorfu

P. Karel Pavlíček

Třicátá léta Budišovská

Tento článek byl inspirován zajímavým setkáním s naším rodákem panem Jaroslavem Součkem (87), kterého mnozí familiárně oslovovali Jarek Součků. Narodil se roku 1920 na „Václaváku“ v budově restaurace „U Součků“, dnes „U Kazdů“. Zde vyrostl a žil s rodiči nejen on, ale chvíle odpočinku a zábavy tam u nich „prožilo“ i mnoho generací místních pivařů, tarokářů i mariášníků, odbyvaly se tam svatby i pohřby, srazy ze školy po x letech, v dětství jsme tam odskočili na studenou „zonku“ za šedesát haléřů, lidé z Hodova i z Kamenné tam zase trpělivě čekávali na autobus – no prostě hospoda, která přežije vše a všechny!

Nedivil jsem se jeho košatému vyprávění, hodně toho totiž zažil. Vzpomínky byly nostalgické (po dávno uplynulém mládí), trochu hořké (zestátnění jejich majetku a tedy nutnost změnit zaměstnání, které dobře uměl), také smutné (vzpomínky na zemřelé budišovské kamarády). Nedal ale najevo žádné zklamání ze svého osudu! Byl obdivuhodně bystrý na již pokročilý věk, sám se o sebe dokáže postarat, nakoupit si, vyprat prádlo... a hlavně si hodně pamatoval, včetně jmen i letopočtů a detailů, které člověku obvykle z paměti vymazávají další, novější zážitky.

Jako vyučený řezník a uzenář by asi vedl jejich rodinnou firmu, jenže poválečný vývoj to zařídil jinak. Odešel do Brna, kde pracoval ve slévárně, pak jako řidič, poté pokládal ve fabrikách dřevěnou kostkovou dlažbu a v kancelářích a bytech linoleum z PVC, na pár let se vrátil na hospodu v Budišově, aby pak opět v Brně jezdil jako řidič z povolání...

Připomeňme si onu dobu mezi oběma válkami. V dějepise nás učili, že třicátá léta byla obdobím naděje nové, a po 300 letech pod rakouskými Habsburky samostatné Československé republiky, byť potom už nastávala světová krize, která vyústila ve fašismus. Vláda se snažila aplikovat politiku dle hesla: „Venkov jedna rodina!“ A co se dělo v Budišově? V roce 1923 byla otevřena svépomocí postavená Sokolovna, která se stala centrem sportu a zábavy (kolik manželských párů tam začalo vztah při tanečních zábavách?), roku 1926 se poprvé svítilo elektřinou, v roce 1928 začalo hrát němé kino v Sokolovně, které promluvalo až v roce 1935. První benzin mohli odvážní průkopníci automobilizmu natankovat v roce 1929.

Ale nechme vyprávět pana Součka a porovnávejme minulost s dneškem... a poučme se!

V těch letech byly v Budišově mezi lidmi velké sociální rozdíly a pro mnohé rodiny byl denní život naplněn tvrdou prací rodičů i jejich potomků a také šetřením těžce vydělaných peněz. Vždy také nepanovala „sousedská pohoda“. Přesto se budišovská mládež po práci dovedla zabavit sportem, hrálo se divadlo i estrády, konaly se taneční zábavy. Na všechno bylo jaksi více času, lidé se více družili... Auta tam měly jen tři rodiny: baron na zámku, dr. Keprt a Součkovi, kteří s ním objížděli okolní rolníky. Od nich odebírali dobytek pro své řeznictví a své uzenářské výrobky dodávali i do vyhlášených lahůdkářských obchodů v Praze. Tehdy zajišťoval veřejnou dopravu autobus pana Borkovce, při příjezdu do Budišova si dospělí pasažéři, včetně řidiče, dali u Součků jedno pivo, probrali novinky z Budišova i okolí a pak pokračovali v cestě do Kamenné a do Tasova.

U Součků se také často konaly veřejné koncerty klasické hudby v podání místních amatérských umělců, koncerty budišovské dechovky, představení kouzelníka, který do Budišova občas zavítal, i prodejní výstavy nejrůznějších výrobků. Vzpomíná si také na

bohaté hony a následné hostiny, kdy se po každém honu vozily plné povozy zastřelených zajiců, koroptví i bažantů – v porovnání s dneškem se ptám, nebyl to snad prelud? „Život byl poklidnější, ale pracovně náročnější, aby se uživily rodiny drobných živnostníků s více dětmi, kteří ještě navíc vlastnili jednu nebo dvě kravky a kousky polí na příživění“.

Jeho láskou byl fotbal, který se nejprve hrával na louce za Káfuňkovými, (ve stodole se tam převlékali) a na louce za Řihákovými, utkání hrávali v Nárámči. Fotbalistům na hřiště nikdo nedal pozemek blízko obce a později dostali bažinatou louku daleko od Budišova za Brcami v místě dnes známém jako „Na hřišti“, které si s nadšením přebudovali na romantický lesní fotbalový stadion. Jarek Součků měl i první doopravdický kožený fotbalový míč a Součkovi zakoupili pro fotbalisty dresy i obutí, jenže někteří fotbalisté byli tak chudí, že to nosili i mimo hřiště, vzpomíná pan Souček. Teprve v pozdějších letech už hrávala celá jedenáctka, která začala mít i svoje fanoušky.

„Často jsem vzal v krámě svačiny – salám a chleba – a donesl to na trénink tým, kteří to potřebovali víc než já“, a dodává: „Byla to tvrdá, ale krásná doba. Byť už hodně dlouho v Budišově nebydlím, stále se na dálku cítím jeho obyvatelem. A není divu, tam, kde prožiješ mladá léta, tam navždy míří tvoje myšlenky, zvláště když už je před tebou jen ta kratší etapa života...“

Na závěr mi řekl něco ve smyslu, že vše, co dělal, nebo byl řízením osudu přinucen dělat, dělal rád a s plným nasazením.

Dobře jsem mu rozuměl, i takové pochopení lidského osudu je určitý dar lidského štěstí, a tak jen dodávám: Není to veliká moudrost i cenné poselství? A ještě něco, s čím ale nemusíte, milí čtenáři, úplně souhlasit: Radujme se, že žijeme teď, v této době...

Ing. Rostislav Tesář

Pohled do zrcadla aneb Už, kamarádi, pomalu stárnem

V pralese nedotčeném civilizací (snad ještě na světě jsou taková místa) našel starý černoch zrcátko. Sotva do něj nahlédl, objevila se za ním jeho žárlivá manželka. „Co to máš? Jistě nějakou ženskou!“ „Kdepak, našel jsem obrázek svého dědečka.“ „Ukaž! No, vždyť jsem to věděla. Ženská! Ale na takovou starou bábu nežárlím.“

Tak na tento vtíp si v poslední době vzpomenu i několikrát za týden. Jdu třeba svižně z koupaliště, občas nakopnu kamínek a je mi fajn. To skotáčení nemusí být sice příznakem přetrvávajícího mládí, ale začínající senility, každopádně se však cítím na čtyřicet. Se sluncem v zádech i v duši otevřu dveře našeho paneláku, neprozřetelně pohlédnu doleva a z velkého zrcadla na mě civí obstarožní babka. Na rozdíl od bezelstné stařenky z výše uvedené anekdoty (jak jí závidím její nevědomost!) ovšem vím, že ta babizna jsem já. Můžu se sice příště u vchodu obracet na druhou stranu, ale do zrcadla se člověk občas podívat musí. Ne, že bych si chtěla namalovat na ksicht obličej (to rčení znám, avšak líčení bylo pro mě vždy velkou neznámou), učesat se ale někdy musím. A tak si vzpomenu, jak jedna herečka říkala, že si při pohledu do zrcadla vždycky odplivne, aby se neuhranula pohledem na starou bábu. A přemítám: jestli se má plivnout dopředu nebo do stran, nebo snad dokonce přes rameno? Nevzpomenu si, a tak raději při tom myslím na verše, které mi kdysi na toto téma recitovala sousedka:

*Zrcadlo jasně!
Ostrý v něm obraz
studeným světlem rýsován:
Ten, jehož vidím stát proti sobě,
Kdo je ten cizí, neznámý pán?*

Je to báseň Stáří ze sbírky starojaponských pětiverší Verše psané na vodu.

Jak je vidět, i staří staří Japonci měli s pohledem do zrcadla stejné problémy. A také oni se se stářím neradi smířovali:

*Kdybych tak mohl, až přijde stáří,
zavřít své dveře, zavolat:
Hola!
Pán se vám pěkně poroučet dává,
že není doma!*

Ono to samozřejmě není nic platné. Starým Japoncům ani nám.

Tuhle na mě volala pouliční prodavačka: „Mladá paní, pojďte si vybrat záclony!“ Její oslovení mě nepotěšilo, ale utvrdilo ve mně přesvědčení, že každý vidí, jak moje mládí uprchlo v dál. Je všeobecně známo, že zkušené obchodnice oslovují děvčata mladšího školního věku „slečno“ a důchodkyně „mladá paní“.

Tyto pesimistické úvahy našťastí vystřídala vzpomínka na vzájemné škádlení mých rodičů, které si pamatuji z dětství. Maminka se po příchodu z venku chlubila, že ji jeden mladý pán oslovoval „slečno“ a tatínek na to: „To on si asi myslel, že by si tě nikdo nevezal.“

A pak jsem nostalgicky vzpomínala na mládí, kdy se mi na exkurzích, na které jsem přiváděla učně, několikrát stalo, že se průvodce ptal, kde máme učitelku. A to se mi pak přihodilo ještě i v Budišově při exkurzi s devátáky. A to jsem už měla pětiletého syna. Skeptik ve mně sice napovídá, že tehdy pan vedoucí asi špatně viděl, ale stejně mě ta vzpomínka hřeje.

Když zmíněný syn dospěl do pubertálního věku, zašli jsme si jednou v Třebíči do bufetu na svačinu. Paní, která tam sbírala nádobí, nás požádala: „Kluci, podejte mně ten talíř.“ Když jsme se dali do smíchu, zarazila se, znovu si změřila naše kalhoty, bundy a zimní čepice a řekla: „Nebo jste holky? Ono se to dneska nepozná.“ Měla asi pravdu. Já jsem podobnou příhodu zažila ještě jednou, když mě v Budišově v prodejně U Pavlasů oslovila jedna paní: „Mladíku, otevřete mi prosím vás dveře.“ Fakt, že mi možná chybí dostatek ženských půvabů, přehlušilo přesvědčení, že vypadám mladě. Ale to všechno už dávno odnes čas, jak zpíval Matuška. Dnes mám zkušenosti spíše opačné.

Nedávno mně sestřička na poliklinice vyhledávala kartu a ptala se, jestli jsem narozená 1919, čímž se sekla o jednu generaci. Nejprve mě to trochu zamrzelo, ale pak jsem si vzpomněla na jednu paní z našeho domu, která se narodila v roce 1915. Je to dáma se vším všudy a dbá vždy o svůj zevnějšek, takže když jsem viděla náš společný obraz v dřívě zmíněném zrcadle, musím přiznat, že to byla ona, která z nás dvou vypadala mladší. Její zdravotní stav však jejímu mladistvému zjevu neodpovídá, takže jí nemám co závidět.

Občas jí některé záležitosti vyřizuje její ochotný 86letý, ale dosud velmi čilý známý. Když mluvil o jejích potížích, neopomenul dodat: „Nemůžeme vědět, jací budeme my, až budeme staří.“ Z toho vyplývá, že všechno je relativní. Každý je prý starý tak, jak se cítí. S tím ale mívám potíže. Někdy se cítím na čtyřicet, jindy na devadesát. No, čtyřicet už mi nikdy nebude a těch devadesát asi taky ne. Takže nejlíp bude spokojit se svým skutečným věkem. Ono nám ostatně nic jiného nezbyvá.

Marie Holasová

Třebíčské mlýny

Kaplička u Janova mlýna

Při putování za mlýny v Třebíči a jejím okolí se nejprve zastavíme na Stařečském potoce. Zde v místech bývalé továrny BOPO Třebíč stával tzv. Borovinský mlýn s pilou, který koupili spolu s loukami, pastvinami a lesem (oblast nynější čtvrtě Třebíč-Borovina) v roce 1842 od mlynáře Padrty koželužové Karel a František Budišovští a mlýn přebudovaly na koželužskou továrnu, kterou později za první republiky vlastnil Tomáš Baťa.

Pod Borovinou stál Janův mlýn, o němž jsou první písemné zmínky v roce 1550. V roce 1556 na Janův mlýn nastoupil Jan mlýnský (Stejskal). Po jeho smrti prodala šlechta mlýn Štěpánu Vejvodovi z Jemnice za 1 370 zlatých, dále na mlýn přichází Jan Stejskal – Jelínek. Ten mlýn rozšířil a zvětšil rybník na často vysychajícím

potoce. Kolem roku 1820 na Janově mlýně hospodařil Tomáš Stejskal, který poblíž mlýna postavil kapličku sv. Jana Nepomuckého. Obytné stavení bylo do dnešní podoby přestavěno v roce 1920. Mlýn byl poháněn na tzv. horní vodu a od pradávná při něm byla i pila. Posledním mlynářem na Janově mlýně byl Jan Stejskal, který mlýn kolem roku 1930 prodal majiteli borovinské továrny Tomáši Baťovi. S tím se zároveň soudil za škody vzniklé odpouštěním odpadu z tovární barvírny kůží do potoka. Soud vyhrál a borovinská továrna musela podél potoka vybudovat kanál až do řeky Jihlavy v Třebíči. Po roce 1948 byla továrna i s mlýnem znárodněna, mlýn byl zastaven a byly v něm zřízeny kanceláře statku na Červené Hospodě.

Pod Janovým mlýnem stal mlýn Hluchý a mlynářem na něm byl okolo roku 1814 František Mikunda. V roce 1916 byl mlýn zrušen a přestavěn na činžovní dům.

Hluchý mlýn

Pod Hluchým mlýnem býval na okraji Třebíče (Na potoce) mlýn Kohnův. Po roce 1607 je obecní v majetku města. V 80. letech 19. stol. je mlýn upraven na tovární objekty. Roku 1909 dochází k úplnému zrušení mlýna a přebudování na obecní činžovní dům.

Na řece Jihlavě bylo hned několik mlýnů. Nad Třebíčí v oblasti Poušova to byl Poušovský mlýn, kde byl v druhé polovině 16. stol. mlynářem Pavel Krajíčků a okolo

roku 1906 mlynář Pouš. Kolem roku 1920 byl mlýn zrušen a kolem roku 1940 zde vznikla elektrárna na vodní a parní pohon.

Kohnův mlýn (budova zleva)

Poušov – vodní elektrárna

V oblasti Na Polance stával mlýn Krajíčkův, který zbudoval klášter. V roce 1355 opat kláštera Adam prodal mlýn Na Polance třebičskému měšťanu Ondřeji Radimovi. V druhé pol. 16. stol tam byl mlynářem Duchek Krajíčkův. Od druhé pol. 19. stol. se zde mlela smrková kůra pro koželužskou továrnu v Borovině. Zrušen byl okolo roku 1920. Po přestavění budovy mlýna kolem roku 1980 zde měly JME závody sklad.

Pod mlýnem Na Polance býval mlýn s pilou patřící klášteru (dnes v těchto místech na Žerotínově náměstí stojí finanční úřad). Později se z něj stal mlýn panský, který přešel v průběhu let do rukou jednotlivým majitelům mlynářům. Kolem roku 1556 tam byl mlynářem Bartoš. Od druhé poloviny 19. století mlýn podklášterský patřil Pohankům. Mlynář Jan Pohanka byl vážený občan. Bylo to v době, kdy bylo Podklášteří samostatná obec a on tam byl starostou. Byl to velký národovec, sólový tenorista a zpěvák v kostele. Byl prvním jednatelem pěveckého spolku Vesna a prvním předsedou spolku Lumír. Jan Pohanka zemřel v roce 1896, po něm byl na mlýně jeho syn, který se zasloužil o pořízení nových varhan na kůr baziliky sv. Prokopa v Třebíči. Od roku 1926 patřil mlýn Františku Pazderníkovi. Mlýn byl v této době jako jeden z prvních vybaven mlecími válcovými stolicemi, poháněn vodním kolem a od roku 1930 byl vybaven turbínou a při mlýně byla i pila. V tomto roce mlýn i s pilou koupilo hospodářské družstvo, které mlýn provozovalo do roku 1950. V roce 1995 byl bývalý mlýn přebudován na finanční úřad.

Pod podklášterským mlýnem býval mlýn Antošu, který zanikl a poté byl jeho jez a náhon využíván pro pohon soukenické valchy.

Homolkův mlýn

Pod Antošovým mlýnem byl mlýn Molův, později Homolkův v Třebíči na Jejkově. Byl založen v 11. stol. hned po vzniku třebičského kláštera a tudíž stál dříve než město Třebíč. Byl několikrát zničen a znovu obnoven. Největší pohromu zažil v roce 1468 při

tažení uherského krále Matyáše Korvína na třebičský klášter. Kolem roku 1556 je mlýn nazýván Morávkovým a v druhé pol. 16. století na něm hospodařil Jan Hřebenáč, od druhé pol. 19. století mlynářský rod Mollů, a to až do roku 1883, kdy mlýn prodali a koupili mlýn u Koněšína. V první pol. 20. století zde byl posledním mlynářem Bohumil Homolka. Mlýn byl na mletí vybaven mlýnskými válcovými stolicemi a poháněn turbínou pořízenou v roce 1914. Po roce 1948 byl mlýn znárodněn a zrušen. Nějaký čas se v něm šrotovalo obilí a po roce 1989 byl vrácen původnímu majiteli.

Pod Homolovým mlýnem, na východní straně Nových Dvorů býval mlýn Benáčkův. V roce 1600 byl mlýn upraven na papírnu a po jejím zrušení zde byl dlouhou dobu hostinec Na papírně. V roce 1985 byl zbořen.

Palečkův mlýn

Pod městem Třebíč býval mlýn s pilou Palečkův nebo také Churavý patřící do obce Kožichovice. Zde byl v druhé pol. 16. století mlynářem Adam Linhartů, potom rod Churavých a po roce 1668 zde začal hospodařit rod Palečků. Poslední mlynář Albrecht Paleček převzal mlýn po rodičích v roce 1924. V prvním roce po převzetí zbudoval Albrecht Paleček ve mlýně rámovou pilu a stupárny, v té době byl mlýn poháněn čtyřmi vodními koly. V roce 1926 zde byla uvedena v provoz turbína o síle 44 koňských sil. V roce 1930 mlýn do základů vyhořel, poté byl znovu zbudován a opatřen moderními stroji: 5 párů válců s příslušenstvím, vlastní elektrické osvětlení (el. proud byl vyráběn vodní turbínou přes generátor). Mlýn v té době semlel 7,5 tuny mouky za 24 hodin. Mlýn byl v padesátých letech znárodněn a zastaven. Mlynář Albrecht Paleček, jako nepohodlná osoba pro komunistický režim, byl poslán na několik let do vězení.

Tábořský mlýn

Pod Palečkovým mlýnem býval mlýn Tábořský, patřící do katastru obce Ptáčov. Nad náhonem mlýna býval kámen s nápisem L P 1371 FS MFH. Na dubových sloupech u mlýnských strojů bylo uvedeno datum stavby mlýna a výše zmíněný nápis vznikl při opravě mlýna. K odstranění sloupů došlo za první republiky, kdy byl mlýn modernizován. Z žádných dokladů není známo, co se dělo s Tábořským mlýnem od doby jeho založení. První zmínka o něm pochází z roku 1556, kdy na něj nastoupil mlynář Jan Mlýnský (Stejskal). V roce 1573 na něm hospodaří mlynář Jíra, který brzy předává mlýn Vítkovi Churavému. Od něj je v roce 1606 koupil Matěj Tábořský, patrně Stejskal (nutno dodat, že následující majitelé na Tábořském mlýně byli Stejskalové, používající různých jmen dle svého původu a při použití různých jmen jako přezdívek). Matěj Tábořský zemřel a jeho žena se znovu provdala za Dufka Bitovčického. Když i Dufek zemřel, vdova Anna se provdala roku 1619 za Ondřeje Karáska. Karásek se svolením vrchnosti prodal v roce 1622 tábořský mlýn za 1000 kop Václavu Stejskalovi. Ten v roce 1666 prodal mlýn Janu Churavému. V roce 1685 přechází mlýn do majetku Jana Krupičky od kterého mlýn koupil Pavel Tábořský (Stejskal). Od té doby až do počátku 20. stol. se na mlýně drží rod Stejskalů. Po smrti Jana Stejskala přebírá mlýn František Simonides a po první světové válce je na mlýně jeho syn. Ten tábořský mlýn prodává bratrům Dufkovým. V té době byla vodní kola nahrazena vodní turbínou a mlecí kameny válcovými stolicemi. Posledním mlynářem a majitelem Tábořského mlýna byl Albert Paleček. V padesátých letech byl mlýn znárodněn a zastaven.

Kromě těchto vodních mlýnů byl v Třebíči větrný mlýn, který se zachoval ve čtvrti Stařečka. Postaven byl v roce 1836 a mlel smrkovou kůru pro koželužskou továrnu v Borovině.

Třebíčské mlýny opouštíme s vědomím, že přijde doba, kdy čas vše pohltí a staré mlýny se stanou legendou a součástí pověstí.

Větrný mlýn na Stařečce

Sepsáno podle: Třebíčského kronikáře Jiřího Joury, kronikáře Ptáčova, pana Benáčka
Mlynářský rod Stejskalů, Jan Padrnos 1972

Vlastivěda moravská třebíčského okresu, František Dvorský 1906

Horácké noviny z 24. 5. 2000, Jiří Joura – Kde bývala Pohankova koryta

Horácké noviny z 26. 6. 1990, Richard Paleček – Historie mlýnů na řece Jihlavě

Josef Mikulášek

Z BUDIŠOVA

Pírka

V půli března napadl sníh. Nebylo by na tom nic zvláštního, nebýt letošní teplé zimy, kdy nenapadl skoro žádný.

Krmítko se rázem obsypalo zvonky zahradními, kteří svými těly vytvořili jakoby hrozny. Zbylí z nich sbírali po zemi, co spadlo shůry, a ti mne zaujali.

Sněhová vrstva byla mírně zpevněná nočním mrazíkem. Zvonci po ní cupitali sem a tam s neuvěřitelnou rychlostí a lehkostí, vůbec se nebořili, a co bylo nejzvláštnější, nezanechávali stop – podobali se v té chvíli tančícím pírkům, která po sněhové ploše žene vítr.

Karel Pavlíček

Jazykový vokýnko

Náš jazyk je neuvěřitelně bohatý. Srovnáme-li jej například s angličtinou, uvidíme, kolik českých výrazů odpovídá jednomu slovu v anglicko-českém slovníku, zatímco v opačném lexikonu už to tak hrozné není. Je s podivem, že se tolik slov do naší slovní zásoby zbytečně přejímá, dříve z němčiny, nyní z angličtiny, když máme v češtině tolik dnes již zhusta zapomenutých slov. Mimochodem, ve starší češtině byl ne jeden zajímavý výraz. Ale my jsme zapomněli vztažná zájmena a přechodníků neumíme užívat. Computerový národ už nechte Vančuru, ba ani Haška, on už vůbec nechte. Zde mi však nepůjde o spisovný jazyk, ale, jak název napovídá, o hovorovou češtinu včetně nářečí. V nářečích se skrývá neuvěřitelné bohatství krásných slov, která se v hovorovém jazyce dají použít, ale je zde i mnoho specifického, čemuž nemusí „cizinec“ hned porozumět. Nejbohatší je bezesporu brněnské hantec, kde je sice mnoho slov přejatých z různých jazyků, ale jsou tak mistrně upravena, že celek působí až zábavně (vyšlo již mnoho ploten v hantecu). Na štatlaře také jednou dojde, ale dnes se budeme zabývat tím, jak se mluví u nás na Vysočině.

Zdálo by se, že horácké nářečí není příliš specifické, ostatně vychází z hanáckého, které bylo rozšířené až téměř k Jihlavě. Ale když mi jednou kdosi vysvětloval, že *za tó stuhó je o locerke sád vot celování*, musel jsem si přeložit, že za tím stohem je na kraji pole s vojtěškou mezník osazený při scelení. Zajímavé je třeba označení *bábička*, které se nikde jinde nevyskytuje. Docela specifické jsou i mluvnické tvary *ovidět Ladě* (uvidět Láďu), *slóžit mšu za taty* (sloužit mši za tátu), nebo *spravovat* (ošetřovat dobytek). Málokde se také používá výraz *dlóho* ve smyslu pozdě. Další specifikum můžeme najít ve výrazech *hádět* nebo *vobratět*, místy se říkalo *neco*. Kdysi se až na Brněnsku říkávalo *zonka* ve smyslu limonáda (podle tehdy slavné limonády z Třebíčské výroby ZON, dodnes vyrábějící), ale tenhle výraz nevznikl v nářečí. V něm však existují krásná výraziva, např. *uscává se mu chlista* (pálí ho žáha), *chramostěl* (nemotora), *učítat se, očitat se* (hádat se), *zdetka* (tady), či *pjatro* (půda stodoly).

Jak se na Třebíčsku mluvilo, lze zjistit z článku Vladimíra Sovy Lidová mluva na Třebíčsku (možno najít na internetu po zadání názvu v uvozovkách do vyhledavače).

Ladislav Dokulil

Výběr z veršů

Bílý pozdrav

1943

Letí padá bílý pozdrav,
líbá zemi sněžný květ.
Tančícímu dívek reji,
podobá se vloček let.

Bílé jiskry zapadají
v zimní pustou země šed'.
Osvěž zimních zahrad kvítku
tento smutek. Leť jen leť!

Okénka dny

1943

Tančila barevná okénka
v paprscích sluníčka pohádku.
Červená, bílá, zelená,
modrá a zase pozpátku.

A každé okénko jeden den,
smutek, či radost, značí.
Červená okénka zpívají,
modrá a zelená pláčí.

Sluníčko přidá radosti,
svítí-li okénko bílé.
Svítí-li modré, sluníčko,
potěší smutné chvíle.

Červená, modrá, bílá, zelená,
každý den jinak se třeptí,
každý den jinou barvou plá.
Díky, že slunko svítí.

Večer v ulici

1943

Čtu kroky ponurost večera
a kouzlo ulice mi v mlhu splývá.
A ruch i šum, falešná nádhera,
do bláta chodníku stopu snění vryvá.

Vysoké domy, jak čestná stojí stráž.
Mně dlouhé ulice kouzelné připadají,
když líbá je mdlá, modrá zář
a stíny tajemně se po dlažbě prostírají.

Zabloudím k nábřeží, kde řeka třeptá se
jak stříbrná stuha na černé kadeři.
Tu zlatých ohňů lesk i světlo měsíce,
objímá milenku, řeku, když se zšeří.

Hvězdičky

1943

Na nebi hvězdičky
květů jsou sestřičky.

Mlčí a jenom se usmívají.
Zemi svým světýlkem uspávají.

Spadněte do klína!
Večer už zhasíná

volám vás na nebes báň.
Spadněte, hvězdičky, otvírám dlaň.

Stín

1943

Všude je se mnou, hlídá můj krok,
stále mi v patách je.
Týden i měsíc uplyne,
uplyne v závěji času rok

a on mě stále provází
a stále jenom mlčí.
Můj osud občas stočí,
kam hledne můj zrak, jej nachází.

Na chvíli bez něho jíti smím.
Svou přítomností mě týrá
a obava zlá mě svírá,
že nemůže zmizet můj stín.

Vrabci

1957

Potkal vrabčák vrabce
blízko komína.
Byli staří známí.
Když bylo zima

*společně se třásli
a jak měli hlad.
Od té doby vrabec,
vrabčáka má rád.*

*Proto spolu dneska,
když se potkali,
na staré si časy,
zavzpomínali.*

*Zaletěli také
nad třešňový sad
a tam pěkně, nahlas,
začli štěbetat.*

*Sluníčko svítilo,
třešně dozrály.
Přátelé, se ale
o ně, porvali.*

Bojím se
2001

*Jistě je mi určené
chytat snivé mraky.
Zůstaly mi zamčené
dvěře do komnaty,
která na zemi by stála.*

*Utíkám pryč od všeho,
co by vzbudilo mne.
Všechno co by bolelo
jeví se mi temné.*

*Zlého, zlého, chmurného,
vždycky jsem se bála.*

Není to lehké
2001

*Dovedu ještě napsat verš,
kterým bych mohla vyjádřit
minulá léta, minulý čas,
někdejší žaly, či štěstí třpyt?*

*Není to lehké. Cit i fantazie
se věkem ztlumily...
Myslím spíš na pašije.*

*Je mi smutno a klidno taky.
Je to tak dobré nebo zlé?
Nehřeje slunce zářivé...
Ale odešly i mraky.*

Blouznění
2003

*Hudba těch bílých symfonií
mě uvádí v blouznivé snění.
Nevím co skutečné a co už není
z tohoto světa.*

*Klavír, tak zdá se mi,
se snaží protrhnouti mžení
houslí čarodějných...
Však marně.
Stále nevím co ještě je
a co už není.*

Listopad
2005

*Podzimní ráno
se v bledé mlze koupe,
jak v mýdlové pěně.
Pěna se blýská
duhovými barvami
a kruh je uzavřen.*

*Vidět jsou pouze nejbližší stromy
a les či cestu lze jenom tušit.*

*Svět je daleko
a to je příjemné.
Třeba je středověk
anebo aspoň předminulé století.*

*V mlze je možné snít...
a činí to zřejmě i ovečky,
pasoucí se na stříbrné louce,
kterým mlha spadla do kožíšků.*

Zdenka Čechová

Krása

Při návštěvě známých paní domu, na jejich zahradě, zvolala: „Podívejte, to je krása“. Otočili jsme se tím směrem – opravdu byla.

Na protější zdi se do výše pnula popínavá růže, která svým rozvětvením připomínala náruč plnou květů. Scenérii vzápětí vystřídalo překvapení, že se jedná o růži sousedů.

Ti, díky malému dvorku a odstupu, byli o tuto nádheru ochuzeni. Nezatrpkli však a o růži se starali, potěšeni, že se jí daří.

Krása tak, na níž bylo různě nahlíženo, měla jedno společné – všem přinášela radost.

Karel Pavlíček

ZE SVĚTA

Škebličky ze Sahary

Když po dlouhé době navštívíte známá místa, nejprve jistě porovnáváte, co je tam nového, takový ten první dojem. Ale potom znovu do sebe všemi pěti smysly „nasáváte“ tu změněnou atmosféru z prostředí, ke kterému máte určitý vztah.

Mně se podařilo po čtvrt století znovu navštívit saharskou zemi Libyi s podivným typem státního zřízení zvaným „džamáhírja“ (přelož.: přímá vláda lidu), společenským systémem mezi kapitalizmem a komunizmem. K té zemi mám vztah přímo zvláštní, ojedinělý, byť jsem už od té doby pojezdil pěkný kousek naší zeměkoule. Váží mě k ní vzpomínky dobré i zlé.

Byla to první země, kde jsem dlouhodobě pracoval a žil bez rodiny. První africká, ale také arabská. Země zcela jiná, než jsem si do té doby dovedl představit, která mi ukázala mnoho nového a překvapivého. Také jsem byl tenkrát mladý! V onen čas tam byl i můj bratr s rodinou a tam jsme se dozvěděli, že nám doma nečekaně zemřela naše maminka, rodačka z Budišova, které bylo pouhých 63 let a byla plná života. Museli jsme rychle odletět do vlasti a zde se účastnit té nejsmutnější lidské události. Po návratu do Libye jsem ještě nejméně dva měsíce dostával její optimistické a povzbuzující dopisy, opožděné „speciální“ poštou z Brna do Tripolisu, hlavního města Libye. Navíc o Libyi se ví, že údajně podporovala terorismus, vůdce této dnes pětimilionové, na ropu bohaté země, se neustále „zviditelňoval“ v politických událostech světa, aplikuje ve své zemi tak zvaný třetí směr světového vývoje (džamáhírja), pracovala a žila tam velká spousta Čechoslováků – silničářů, lékařů a sester, učitelů, geologů, vojáků. U nás studovaly stovky Libyjců, takže ještě dnes s nimi můžete mluvit česky. Naše vlast je tam tedy dosti známá.

Sahara

Lastury z moří pradávných ostrý vítr odkrývá

Vysuší vše, co krutou poušť obývá.

Do půlky kmen palmy pískem zavátý.

Měnivým větrem navátý

*se zlatavé duny na obzoru dotknou nebe
Tady, člověče, poznáš nekonečno i sebe!
Studno v oáze, přivádíš z hlubin vodu,
co živé osvěží a rostliny nasytí
Je to to nejdůležitější pro naše přežití...
Hned po matce a Bohu...*

Na pozvání hostitelské země jsme tam odletěli na týden. Byli jsme pozváni, stejně jako dalších asi 700 delegátů z celého světa, na vědecké symposium (2 dny) a také poznávání „nové“ Libye. Skupinka z Brna dr. Mrázek, ing. Javora, dr. Jurášová, která se o zahraniční studenty v Brně stará, a já. Tedy členové ze Společnosti přátel Afriky, z nichž první dva jmenovaní tam také kdysi pracovali a byli se mnou v Budišově na nezapomenutelných akcích s africkou a arabskou tematikou pro žáky místní ZŠ (mimochodem, ukazovali jsme tam množství fotografií právě z nich a vzbudily velký zájem hostitelů!)

Oblouk Marca Aurelia v Tripolisu (2. stol. našeho letopočtu)
Zleva: Ing. Rostislav Tesař, RNDr. Jarmila Jurášová, RNDr. Ivan Mrázek,
Ing. Stanislav Javora

Byli jsme tam na konci února, kdy bylo příjemně, sem tam zapršelo, ale slunce ještě tolik nežhnulo, jako v pravém africkém létě. Naopak, ze Sahary foukal chladivý vítr,

který ale přinášel i jemný písek, jehož jsme měli i přes sluneční brýle plně oči. Libye se po kritice velké části světa „zklidnila“, vůdce Kaddáfí se „polepšil“ tak, že dokonce slíbil pomoc v boji proti Al-Kájdě, takže USA a další vyspělé země světa zrušily embargo na obchodování. To se pochopitelně odrazilo v době zásobeném trhu, v nové výstavbě domů, hotelů i silnic, v luxusních obchodech všech světových značek s oblečením, obuví, parfémů atd. Po perfektních, ale již přeplněných asfaltkách jezdily nové vozy včetně českých Oktávií.

Saharská oáza

Nás ubytovali v luxusním hotelu na mořském břehu, kde před čtvrtstoletím byl jen písek a nepořádek. V jeho širokém okolí ve dne i v noci zalévají mladé palmy a keře oleandrů i sytě zelené trávníky, které v létě stejně dostanou barvu slámy. Dr. Mrázek se obrovského plýtvání vodou docela zděsil, protože jako geolog ví, že je to prehistorická, kvalitní voda z doby, kdy na Sahaře bývalo moře, které se „odsolilo a přestěhovalo“ do obrovských jezer pod povrch pouště, neobnovuje se a hladina neustále klesá díky intenzivnímu čerpání. Zatím se to projevuje jen vysycháním oáz v poušti, protože to jsou místa, kde se spodní voda dostává blízko k povrchu a může sytit studny i kořeny rostlin. Už tam ale také začínají s odsolováním vody z moře, což je ovšem velice energeticky náročný proces!

Rozlohou obrovská Libye, do které by se naše republika vešla 21×, před dvěma tisíciletími byla nazývána „obilnicí Říma“, protože teplé počasí a dostatek vláhy umožnily starým Římanům sklízet i dvě úrody za rok. Navíc tam končily své cesty z centra Afriky přes Saharu stohlavé karavany velbloudů s bohatstvím zlata, otroků, kůží,

drahého dřeva a koření. Staré památky po Římanech na břehu moře (rozsáhlé a poměrně zachovalé) i další po obyvatelích pouště Berberech či záhadných Garamantech daleko na Sahaře stále čekají na turisty. Zatím to není turistická země (peníze získávají z ropy), byť pohled při koupání v teplém Středozemním moři na velebné antické sloupy a oblouky je pro turisty nezapomenutelný.

Sabratha

Je to přísně islámská země, takže se konzumuje zdravé maso jehněčí, velbloudí či hovězí, kuřata a ryby. K tomu rýže, brambory, kus-kus a hromady zeleninového salátu, včetně oliv. Žádné pivo či alkohol – toto „opití alkoholem“ se tam nahrazuje opojením ze silné arabské kávy, nebo z kouření vodní dýmky, kam se přidávají různé drogy. A nebo Libyjci jednoduše odletí do Evropy a tam si dopřejí vše, co doma nemají! Datle všeho druhu patří k těm nejlepším, šťáva z místních čerstvých pomerančů je plná vitamínů, sýry jsou z dovozu, „bagetový“ chleba z domácího obilí.

Také Libyi zasáhla počítačová, mobilová, digitálně-fotografická a internetová smršť. Lidé jdou po ulici či řídí auto a telefonují, včetně žen v tradičních šátcích, kterým islám zakazuje ukazovat vlasy, což považuje za erotický, tedy vyzývavý symbol. Na hotelu bylo alespoň 10 internetových stanic, obsazených ve dne i dlouho do noci, z balkonů čínčáků i nad střechami těch nejchudších domů trčely k nebi disky satelitních antén... I to je znak svobody při výběru světových televizních programů.

Přes tuto informační revoluci a viditelné změny zůstávají „méně rozvinuté“ země, včetně Libye, ještě v zajetí minulosti. Pozor: Měřeno očima stále spěchajícího a

stresovaného Evropana. Tam čas a zodpovědnost stále nehrají takovou roli jako u nás. Uvedu příklad: Asi 20 lidí jsme měli odjet na Sabratu, jednu z oněch starořímských památek. Organizátoři našeho pobytu sdělili, že odjedeme zítra v 11 hodin a dodali „In š'alláh“ tedy „Dá-li Bůh“. Jako skupinka zkušených cestovatelů jsme se trousili po poledni do hotelu. Dali jsme si ještě kávu a v klidu čekali půl hodiny. Když se nic nedělo, někdo to šel sdělit pořadatelům... ti se nejdříve divili, že jsme ještě neodjeli, pak zběsile mobilovali a pobíhali, asi za 5 minut předjel autobus, který stál za hotelem na parkovišti, řidič jen čekal na pokyny... a celý organizační tým se na nás usmíval, jak to dobře a rychle vyřešili! Holt čas a organizační přesnost mají v Africe stále ještě jiné parametry.

Mešita Velbloudice – Tripolis

Dvoudenní symposium, kvůli kterému jsme tam především byli, se konalo ve městě Sebha, asi hodinu letu z Tripolisu na jih od pobřeží. S tříhodinovým zpožděním jsme pozdě večer odletěli speciálním letem v obrovském Airbusu asi pro 300 pasažérů. Při letu byly v pilotní kabině otevřené dveře a já si usmyslil, jako synovec zkušeného letce Vlastika Davida a syn pilota, že se tam podívám, což z bezpečnostních důvodů není

vůbec dovoleno. Ve dveřích stál jeden z libyjských pilotů a když jsem mu řekl, že bych tam chtěl jenom nahlédnout, pokynul mi, ať si klidně sednu na jeho místo za řídicí páku, stejně letíme na autopilota a ptal se mě, jestli jsem také někdy létal... a tak to byl jak pro mně, tak pro mé přátele v letadle šok... terorismus, neterorizmus! Po přistání následovalo další překvapení. Všechny nás odvezli z letiště – místo spát do hotelů (byla asi hodina po půlnoci) – do obrovitého stanu-hangáru, kde nás srdečně přivítali a místní lidové hudební soubory nám hrály k vydatné večeři o několika chodech. Tak to přece bylo naplánované a připravené, a že jsme měli značný časový skluz, to nikoho nevyvedlo z míry. Spát jsme jeli autobusy na hotely ve 3 hodiny ráno...

Tržiště (súk) – Tripolis

Po týdnu jsme z Libye odletěli spokojení, že jsme vše zvládli. Já jsem tam našel svůj starý hotel Garnáta, ve kterém jsem tenkrát žil, kolegové zase domy, ve kterých tenkrát s rodinami bydleli. Kolega Javora se tam setkal i s obyvateli domu, kteří si jeho rodinu velmi dobře pamatovali! Naše republika tam má dveře otevřené pro spolupráci, je tam velký ekonomický rozvojový potenciál. Čedok uvažuje, že by tam vozil turisty, už se na nás obrátil o konzultace. Věřím, že se Libye definitivně zařadila mezi „umírněné“ země. Jediný kaz ten náš výlet přece jen měl: Rakouské aerolinky, kterými jsme se vraceli z Tripolisu do Vídně, nám nenaložily kufry, takže ty nám dovezli do Brna o dva dny později. A pak že Evropa je dokonalá...

Sabratha

A proč má toto vyprávění název „Škebličky ze Sahary“? Na písčitém i kamenitém povrchu této největší pouště světa, která si žije svým vlastním životem, jsou jich miliony, jak tam zůstaly po pravěkých mořích. Každá z nich je svědkem dávno minulého a vtr stále odkrývá nové vrstvy. Jsou věčné...

I toto krátké, téměř mozaikovitě vyprávění je už minulostí, byť moje nové vzpomínky zůstanou žít v mé mysli navěky, jako ty škebličky... a já jen nevím, zda se tam ještě někdy v životě podívám...

Ing. Rostislav Tesař

Strach je citová reakce na hrozící zlo. Děs je znásobený strach, vznikající při ohrožení samých základů našeho bytí. Hrůza je znásobený děs; je to reakce citu na zlo útočící na základy našeho bytí v přítomnosti.

Vladimír Neuwirth, Apokalyptický deník

Z PŘÍRODY

Zahradníkův rok

Dobrý den. Setkáváme se opět při povídání o zeleni, o květinách. V tomto čase již máme všechny truhlíky, květináče a různé jiné nádoby venku na terase, na balkóně, či v okně. Hrozba jarních mrazíků doufám už pominula, tak nám snad žádné jiné potíže při pěstování našich květin nehrozí.

I když...

Možná neuškodí si trochu osvěžit několik zásad, případně upozornit na některé důležité pěstební zásahy.

Začněme ale hezky od začátku. Balkónové rostliny, letničky jsou rostliny, které nám svou povahou předurčují, jak je pěstovat. Protože jsou to rostliny, které toho musí za jeden rok, jedno léto, stihnout opravdu hodně. Musí jim narůst dostatečně velká zelená listová plocha, musejí ještě vykvést a kvetení dle možností co nejvíce opakovat. Toto všechno je možné učinit jedině za předpokladu, že budou růst v optimálních podmínkách.

Nejdůležitějším faktorem je správná volba stanoviště. Ta do značné míry ovlivňuje po celou dobu růstu rostliny její zdravotní stav a kondici. Světlomilné letničky jako muškáty, balkongold, verbeny a surfinie patří na slunná stanoviště, begónie a fuchsie mají raději polostín. Samozřejmě hlavně u kytek platí i výjimky.

Dalším důležitým faktorem zdárného růstu letniček a balkónových rostlin je, v čem rostou. Dnes je již řada kvalitních speciálních substrátů vhodných pro jednotlivé druhy. Substráty jsou většinou humózní s dostatkem rašeliny, je v nich přimíchané hnojivo, kompostovaná borka a jiné komponenty. Neexistuje kvalitní substrát vhodný pro všechny druhy letniček. Každý máme svou recepturu a vyhovuje nám jiný druh substrátu. Mnohé záleží samozřejmě na druhu letničky, kterou budeme pěstovat. Důležitý je i způsob závlivy. Záleží i na tom, jestli máme samozavlažovací truhlík, nebo jenom obyčejný.

Do substrátů potom můžeme přidávat různá hnojiva od jednorázově působících až po dlouhodobě působící. Pamatujme vždy na to, že letničky potřebují pro svůj růst rychlý start do sezóny, aby vytvořily dostatečně velký objem zelené hmoty. To dosáhneme hnojivy s vyšším obsahem dusíku. Naopak na dlouhé a kvalitní kvetení potřebujeme potlačit dusíkaté hnojení a přidat více fosforu i draslíku. Toto všechno je již obsaženo v jednotlivých hnojivech a existuje celá řada různých druhů hnojiv. Jak intenzivně pak přihnojovat, už závisí často jenom na zkušenostech s tím daným hnojivem. Také každá letnička má své požadavky na potřebu živin. Většinou se však snažíme rostliny „vybičovat“ k co největším výkonům. Obecně platí, že čím je větší růst a kvetení, tím intenzivněji hnojíme. Svoji důležitou roli v hnojení letniček mají také hnojiva s dlouhodobým účinkem. Nejenom že se živiny z těchto hnojiv nevyplavují najednou do půdního roztoku, ale právě naopak. Uvolňují se postupně v závislosti na teplotě půdy. Tím rostlině prospívají nejlépe. Živiny jsou k dispozici právě v době, kdy je rostlina nejvíce potřebuje. Nepochází též k přehnojování a tím k poruše ve výživě, případně k úplnému nebo jenom částečnému odumření rostliny. Účinek těchto hnojiv je na dobu 3–4 měsíců nebo 5–6 měsíců i déle. Zajímavé u těchto hnojiv je, že je možné k tomuto hnojení doplňkově jednorázově hnojit klasickými hnojivy, aniž by došlo k spálení rostlin.

Když už máme rostliny v kvalitním substrátu, dobře přihnojované, tak už nám zdánlivě nechybí nic, co by mohlo narušit skvělý pěstitelský úspěch v podobě nádherných bohatých i plných truhlíků a nádob. Jenomže právě v tomto období začínají atakovat naše miláčky škůdci a různé nemoci.

Nejčastějším a nejznámějším škůdcem rostlin je mšice. Každý jsme se s ní setkali, víme jak na ni, ale přesto nám každoročně působí vrásky na čele. Proti mšicím bojujme razantně, se vši rozhodností. Nestačí jenom opláchnout rostlinu tekoucí vodou, nebo zamačkávat. Mšice jsou všude – v úžlabí listů, na rubu listů, na stoncích apod. Postřiků je celá řada, od ekologických až po klasickou chemii. Eko-přípravky jsou fajn, hlavně v začátcích výskytu škůdců, po přemnožení jsou často málo účinné. Nemusí to být vždy pravidlo. Pokud se rozhodneme pro čistou chemii, mějme na mysli vlastnosti přípravku vůči ostatním organismům, se kterými by mohly přijít do styku, důležitá je ochranná doba a toxicita. Je dobré po čase, třeba každý rok, přípravky střídát, protože to, co dnes zabralo, za rok může být problematické. I škůdci se brání a stávají se odolnými vůči určité skupině postřiků. Kromě mšic na letničkách se s dalšími škůdci moc nesetkáme. Možná nějaké housenky, případně třásněnky a svilušky. Proti nim zakročme vždy co nejdříve a těmi správnými prostředky. To, co zabírá na mšice, nezabírá na třásněnky ani svilušky. Ošetření neodkládejme, zítra či pozítří může už být pozdě. Tyto škůdci rostlinu dokáží úplně zničit. Pozor na ně.

Z nemocí se za vlhkého počasí asi nejvíce objevují padlí a různé skvrnitosti. Padlí je bílý moučnatý povlak většinou na mladých výhonech, listech i květech. Nemusí být jenom na mladých částech, ale je hojně i na starších částech rostliny. Vždy ošetřujeme chemicky. Toto onemocnění není možné řešit opláchnutím vodou. Houba, která způsobuje toto onemocnění, je již pevně zakotvená v těle rostliny a jenom tak se ji nepustí. Opět tady platí, že musíme ošetřovat co nejdříve po zjištění nemoci. Každé váhání může vést k trvalému poškození letničky nebo i úhynu.

Listové skvrnitosti jsou možná méně agresivní než padlí. Jde většinou o kosmetické vady. Skvrny na listech, květech opravdu nepůsobí příliš hezky. Někdy stačí upravit závlivku, kytky nepřemokřovat, případně si hlídat intenzitu hnojení.

Plíseň šedá je další z řady houbových nemocí, často si ji neuváženým počínáním vpustíme do našich kytek sami. Snažme se držet porosty přiměřeně vlhké.

Často hledáme na našich rostlinách víc než na nich skutečně je. Ne každá skvrna na listu je nemoc, ne každý pokroucený list je dílem nějakého brouka. Listy na rostlinách svým přirozeným vývojem stárnou, žloutnou a padají, květy odkvétají a tvoří semeníky, což je u balkonových rostlin nežádoucí, neboť zastaví růst poupat a tvoří semena apod. Někdy je velký problém zjistit pravé příčiny nežádoucího se chování kytek, je to věcí zkušeností a znalostí. S kytkami člověk nikdy neví. Učíme se neustále a to je právě na tom to krásné. Pěkné léto a zdravé kytky.

Molnárovi

To co vchází do duše skrze hrůzu, bolest nebo lásku, hluboce se do ní vtiskuje.

Vladimír Neuwirth, Apokalyptický deník

SPORT

T. J. Budišov – účastník I. B třídy ve fotbale – jaro 2007

Stojící zleva: Miloš Vávra – masér, Leoš Hnízdil, Milan Koš, David Kašpar, Jan Dvořák, Karel Houzar, Petr Tesař, Zdeněk Carda a Josef Cabejšek – trenér

Klečící zleva: Richard Ležák – asistent trenéra, Ivo Nováček, Ladislav Večeřa, Pavel Dostál, Miroslav Mejzlík, Antonín Langr, Karel Věžník – vedoucí mužstva, Roman Vašíček

Ležící zleva: David Dítě a Ondřej Syrový

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	52,3 mm
duben	3,1 mm
květen	69,8 mm

Z ARCHÍVU

Na lavičce

Před Škodovými v roce 1954

zleva: Bohumil Škoda, Jan David, František Eichler, Bedřich Kolář, František Horký, ?

fotografie z archívu Karla Eichlera

Světlo bez tvaru zářící v duši. Skutečnost slovem nevystižná. Toto světlo je božským základem všeho; všemu dává hodnotu; každý předmět v myslí se v tomto světle ozřejmuje.

Světlo bez tvaru; světlo jednoduché; světlo živé; světlo nezávislé na stavu duše; světlo ze středu duše vycházející; světlo z věcí vycházející.

Vladimír Neuwirth, Apokalyptický deník

Odvod na nucené práce do Německa ročník 1921–1922

Třebíč, Hotel Srna, dnes Zlatý kříž 13. 10. 1942

stojící zleva: Josef Zezula, František Bednář, Jaroslav Samek, Bohuslav Nejedlý,

Antonín Zejda, František Hladký, Jaroslav Železný

sedící zleva: Antonín Chalupa, František Kafoněk, Zdeněk Sedláček, Bohuslav Nováček,
Zdeněk Dvořák

fotografie z archivu Františka Hladkého

---

*Jak slabý herec, který na jevišti
jat hrůzou oněmí a neví dál,
či jako vztekloun, jehož vztek se tříští,
že je ho příliš, aniž ránu dal,
tak já v svém uděšení zapomínám
milostnou odříkávat chvalořeč,
dusím se láskou a jen ruce spínám,
jak cit mě rdousí, jenž se mění v křeč.
Mé pohledy nech tedy výřečnosti,
němými mluvčími nech prsou být,
jež za tvé slitování více prosí
než více slovy vícemluvný cit.
Úst němých uť se číst řeč přenejtišší!
Očima zasněvcenci lásky slyší.*

William Shakespeare, sonety

Prodejna levného textilu a chovatelských krmiv

nabízí:

dámské, pánské, dětské, sezónní oblečení a doplňky

granule pro psy, kočky, králíky, nosnice, ryby a další

**v nabídce také doplňky drogerie,
např.: prací prášky, aviváže, mýdla, šampony atd.**

Nachází se v Budišově u lihovaru v ulici ve směru na obec Studnice

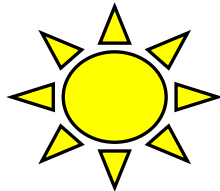
tel.: 603 904 148

otevřeno:

PO	8	–	11:30	zavřeno		
ÚT	8	–	11:30	13	–	16
ST	8	–	11:30	13	–	16
ČT	8	–	11:30	13	–	16
PÁ	8	–	11:30	13	–	16
SO	8	–	11:30	–	–	–

Mimo pracovní dobu, pokud jsme doma, na zazvonění

Novinka

Infrasauna

Nižší teplota než v klasické sauně

Snižuje ztuhlost končetin, kloubů a zad. Snižuje svalové napětí.

Mírní bolesti. Stimuluje krevní oběh.

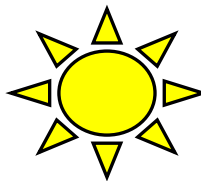
Relaxace a regenerace organismu

Zlepšuje akné, ekzémy, odstraňuje celulitidu

Redukce váhy – za 30 minut spálí až 600 kcal

Nové solárium

Skorřicové zábaly

Odstraňují celulitidu, odplavují zplodiny metabolismu, úbytek na objemu

Rašelinové zábaly

Při chronickém revmatickém onemocnění, poruchách prokrvení, svalové bolesti, bolesti kloubů a páteře, celulitidě, onemocnění pohybového ústrojí.

Ušní svíce

Při opakovaných bolestech hlavy, napětí či tlaku v hlavě, stresu, zánětech, uvolňuje usazeniny.

Masáže

Relax

Klasické i sportovní

Helena Kostecká

Budišov 306

Baňky

tel.: 776080619 (objednávky)

OBSAH

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	1
Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 5. 4. 2007	1
Příprava stavby kanalizace a ČOV pokračuje	2
ZPRÁVY	2
Sociální dávky	2
Hospoda Na mýtince v Budišově	3
Čarodějnice přišly pěšky	4
Svojsíkův závod 2007	5
Devatenáct průvodců na budišovském zámku	12
Derniéra Študáků a kantorů	14
Adopce na dálku	16
<i>Obrození</i>	16
Pozvánka na primici	17
Po Dalešické přehradě se svezete lodí Vysočina	17
Výstava drobného zvířectva	18
Z HISTORIE	19
Kněží z budišovské farnosti	19
Třicátá léta Budišovská	21
Pohled do zrcadla aneb Už, kamarádi, pomalu stárnem	22
Třebíčské mlýny	24
Z BUDIŠOVA	31
<i>Pírka</i>	31
<i>Jazykový vokýnko</i>	31
Výběr z veršů	32
<i>Krása</i>	34
ZE SVĚTA	34
Škebličky ze Sahary	34
Z PŘÍRODY	41
Zahradníkův rok	41
SPORT	43
T. J. Budišov – účastník I. B třídy ve fotbale – jaro	43
POČASÍ	43
Měsíční úhrn srážek	43
Z ARCHÍVU	44
Na lavičce	44
Odvod na nucené práce do Německa ročník 1921–1922	45